

TMA: VESIASIOIDEN HAKEMISTO

Lääninhallituksilla on ollut laaja ratkaisovalta vesistöjen rakentamista, järjestelyä ja käyttöä koskevissa asioissa. Vesiasioden hakemisto on viitetiedosto Turun ja Porin lääninhallituksen lääninkansliassa vuosina 1773-1930 käsiteltyihin vesiasioihin. Kyse on yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen (mukaan lukien kunnat) lääninhallitukselle tekemistä anomuksista. Ne koskevat

1. kalastusta ja kalavesiä
2. oikeutta vesistöön tai sen osaan
3. vesivoiman hyväksikäyttöä ja vesivoimaa käyttäviä laitoksia (sahat, myllyt, meijerit jne.)
4. vesistön rakentamista, kuivatusta tai muuta järjestelyä
5. puutavaran uittoa
6. kulkuväyliä ja vesiliikennettä sisävesillä
7. ojitusta

Kutakin vesiasiaa varten on avattu "kortti" (tietue), jossa ilmoitetaan, sikäli kuin se on tiedossa

- pitäjä (kunta), jonka alueella kyseinen vesialue / vesilaitos on nykyisin (pohjana vuoden 1939 kuntajako)
- pitäjä, jonka alueella vesialue / vesilaitos oli anomuksen käsittelyn aikana
- vesialueen tai vesilaitoksen nimi
- asia, jota anomus koskee
- anomuksen tekijän (hakijan) nimi ja ammatti
- hakijan kotipaikka
- anomuksen diaarinumero, joka on samalla anomukseen liittyvän aktin (asiakirjavihon) numero; diaarinumeron neljä viimeistä numeroa ilmoittavat vuosiluvun
- lääninkanslian päätöksen päivämäärä ja numero (tai päätössidoksen sivu)
- aktiin mahdollisesti sisältyvät kartat / piirustukset (lukumäärä)
- mahdolliset lisätiedot

Kun yhteen hakemukseen liittyy useampia kuin yksi vesialue, kullekin alueelle on avattu oma tietue. Hakemistossa on yhteensä 5115 tietuetta.

Agricola-tietoverkossa olevan vesiasiahakemiston järjestysperusteena on pitäjä (vuoden 1939 kuntajako), vesialue / vesilaitos, asian vireilletulovuosi. Hakemistoon voi kohdistaa vapaan tekstihaun. Tarkemmin rajattuja hakuja voi tehdä Turun maakunta-arkistossa.

Asiakirjoja, joihin hakemistossa viitataan, säilytetään Turun maakunta arkistossa. Aktien osalta on kuitenkin huomattava, että 1700-luvun lopusta 1800-luvun puoliväliin ne syystä tai toisesta usein puuttuvat lääninhallituksen arkistosta, eikä niitä uudemmaltakaan ajalta ole säilynyt täysin kattavasti ko. arkistossa.

Hakemistossa esiintyy seuraavia lyhenteitä:

- AD = anomusdiaari
- f = folio
- k = kirje
- lp = lähetepäätös
- vp = välipäätös

TMA:ssa on myös manuaalinen vesikortisto, jossa on viitetietoa lääninkanslian anomus- ja kirjeasioihin sekä lääninkonttorin anomus- ja kirjeasioihin ajalta 1739 - 1903. Kortisto on käytössä todettu epätäydelliseksi.

Arkistolaitoksessa on laadittu erityishakemistoja hovioikeuksissa esillä olleista vesiasioista. TMA:ssa on laadittu hakemisto Turun hovioikeuden käsittelemistä vesiasioista: *Luettelo vesistöjä, kalastusta ja vesilaitoksia koskevista asiakirjoista 2. Turun hovioikeuden vetojutut 1808 - 1930.* Vaasan ja Viipurin hovioikeuksista on vastaavat hakemistot.

Jari Lybeck (TMA)